

Lofstølle

og

Historiske Oplegnelser

i

af

Hjlling

Gjorte. Som bekjendt, var det paa Gjorte, at allerførst
 den lutheriske reformatoriske Læse- og Lærings-
 Distrikters Vedkommende, i omtrent 1529, da den allerede lid-
 for havde blæst op i Bergen, og som skjønt her til var nok
 den, at den myndige Arvids Sønnes Ottesdatter til Gestrup, en
 stund iøvrigt fød inde med Gjorte og Gode, og da en af hendes
 Døtre, nemlig Margrethe, var gift med Vincentius Lunge i
 Bergen, hvor den reformatoriske Læse allerede havde gjort
 sig gjældende, kom vi i iendene os over, at samme ogsaa snart
 derved forbundt hos Volmoders Sønnes Gjorte, og om den
 første reformatoriske Præst, som saaledes blæst op i Gjorte,
 allerede forinden den reformatoriske Læse blev med Lov indført
 i Landet, giver neden angførte Brev den bedste Oplysning.

Beskrivelsen er Hov. Nils Mogensens Sønnes Hov. og
 Sønnes over Søndmør, der den 1529 den 10 Januar indberet-
 ter til Archiepiskop Olef Engelbertsen i Skovthjem om
 flere Forhold her paa Søndmør, og ligger saaledes.
 Hov. Hov. jeg lader Dig vide, at den i Søndmør

begyndt nu at synge til og fra Bord i Kirke og andre Steder her
 omkring, lige som Vinsentius gjorde i Bergen, imod gammel og god
 Kirk og Loddene. Og da indskilte sig der ved, at Palmes er ud-
 givne og oversatte efter sand og gudsdygtige Bøger. I Besynnerlighed
 er den Olef Skriver som kom til Dem af Opslo, Høys Jens-
 sens Broder, som er Mester for at synge og skamme Troster ef-
 ter Lütters Palmer, som han ogsaa gjorde i Nils Türensens Bis-
 lufp nu i Høst, med mange grove fornærdelige, for argelige
 Ord, saae at jeg maatte gaa min Vej herfra, thi det var ei
 hvoRken Tid eller Sted at straffe ham. Siden kom han i
 Trotte med Hr. Mathies i Grorau, som advarede ham for
 sin Tromfod, indtil Olef Skriver tog en Tridsammer som
 han kaldte eller slug Hr. Mathies i Høinden saae at Nysve-
 beret gik afløve. Rasmus Skriver var og tilstod da dette sked-
 de i Borgund, og da sprang Olef ind i Kirken og blev der om Aften,
 og blev han der forligd med Rasmus, som lovede at forsvare
 ham. Herovergik Hr. Jacob i Kirke skab synge Morske i
 Kirken, kommet Olef som før, og er Trosten til stor Hindre i
 hans Forretninger. — Den kom Hr. Thomas i Borgund og
 forlod ham Kirken, da sagde Olef, at han vil sitte op i den
 X Tro saae Kirkegaarden og synge lige saae høit som de ind i Kirken.
 Da jeg blev vidende om herom, skæw jeg til Rasmus i Kirke, at
 han omme alle have Olef i Tjeneste med sig saae hans Sjæls
 Vegne, for end han var forligd med Gud og Dem, og tilfaldt med
 Hr. Mathies i Grorau som skaden fik. — Jeg tror at
 Olef Skriver aldrig har gaaet til Herrns Bord, eller sagt

togt de bedste Tider med Taster, efter hvad det faldt, hvor vort
speccleget kom, ifølge hans Skriftbrev, og det gjør han længe men-
ne nu, inden at De vil anmode ham derom.

Glæde Herre, hvor jeg skriver her om. Nu om Skriver, et Skat-
hed, som udfør Hr. Tiedel Rux underste Dem om, og gjør Dem
bevisligt, om De forder det, hvor han har gjort, ved at varhelliges for-
hen og dens Skikke. — Han vil udfør underlige Kirken sin det
til at peccetale Forbrøderne som hører under den gæstlige Ret.

Sealeder sag han 4 ffine Personer som jeg havde lyst Kirken
Fred og Vold over, som han har senere har peccetale og ført til
Jeske, hvor han udførte af dem, for dens Brøder, seumegit som
han vilde. Tre 3/4 Dronge som var beskildt for Vold-
tegning peccetale Hv, eller for Hv, do tog han udførte til Jeske,
inden at dens Tiedel lod at de burde straffer efter den gæstlige
Lov. —

Udfør var her en Person som var beskildt for Hv, for-
end Nu om Skriver blev her staget. Den tog den Ingejerd
Tienere og satte ham Hæder Blomme peccetale ham peccetale
der gik Blod udfør hans Tienere, inden at han tilstod det minste,
og kom han siden peccetale Thinget selv 6te, og gjør det sin Vidnesfor-
sp for mig peccetale Kirken Vegner. En Mand som imet en Regn-
skole fandt skildig i Sakramentsforfømmelse, den tog de, bundt
ham og kaldte ham Tys og Skalk, førte ham med sig, indtil han faldt
Mond for sig, som gik i Bergen for ham, og de vilde at han skuld be-
do for Tienere, efter som han gav mig Tienere for Kirken Sag.

I Hvort peccetale Thinget, beskildte Nu om Skriver mig for
elskens ledig, seccetale at det former mig i at blive fast i Allop

med Tyve og Skulke, thi jeg kom til Thinget for at
høre om det yver næste Bøder af Slagsmaal og Helligbrøde,
til Dens Indtog, og for end jeg tænkte et Ord med nogen
Mænd, der vidste hvor jeg kom fra Thinget og sagde, at jeg ikke
hvor det noget at gøre, og sagde her frihed, at jeg nok har ple-
get Fri. Ingen Landbønder seer en hvidt alene. - Jeg lod mig
at undersøgte mig. Næst i dem Bød, og spurgte jeg dem om de Al-
mue seer Thinget, om de kunde overbevise mig om Bøder, men
der var ingen som kunde sige det mindste mig til Andet, der blev
jeg noget vred i Hjerter, og sagde jeg, at jeg vil klage dem for Gud
og St. Olaf, og spuldes stærkt iagen ~~minnen~~ i mellem os end
når. Sigt var her min Fort, og der her i flige Tilfælde er altid
dræbte, vilde her River og troste mig, og sagde, at jeg
teger fra Kongen, og som dog her var bort, og jeg lauvde, at
at det skal vist vore færdig her skal blive dræbte her mig,
som jeg og som skal holde. Nære Herre, Bøder. Der fra
Guaabrokkloster i Thronhjem, kom her i Tjot og Klage seer
Her: Mathias i Grønsund, for mig om 36 Øste og nogle Koverter
som her havde leveret ham at hjemme, men som blev borte i
Portens Hjemme, og Her: Mathias her nok Læge og af Os.
terne og et Kind, og dette tror jeg her bekjender selv til Br.
der der, naar her kover Her: Mathias. Jeg har skrevet til
Her: Mathias og forbudt dem at vise sig i høitidelig Ordnet,
for end her her forlig fra Bøder med Bøder Bøder, thi nogle af
Her: Mathias Lægefolk har Mistanke til Porten for bemeld-
te Kind og Øste. - - - - - Nærmest Kriuer forliget sig selv

og tilgaa i Bønderne som hever sig og slag ham i firt. Ville
De solde og kjøbe sig Sager med ham. Han kommer nu selv
til Skovhøgen med Jens Seibø, thi han har ikke mere, v. p. v.
Hjort Høne, her er ingen Tiden kommer fra Vinfonten i
Borge siden ferd i Høst, da hans Tjeneste Jeppe Juv, Nils
Kroger, Thon Galle og Nils Viborg var her og vilde nord i
Landet, og da var ogsaa Hr. Thorsten Capellen i den Solbø,
han hedder Thord i Høst, men kaldes nu Peter Skriver, og Vin-
fonten har forbudt alle til at kalde ham andet, end Peter
Skriver, og han opfører sig som puden, ligesom Vinfonten
Hofmænd i prægtige Klæder og anden Stør, samt har han en
stor Skramme i et Skæp. - Han sætter intet andet end
Løn. Vil De sende Brev efter ham, og forbringe ham med
Hørkestuen, Søndstien, en Maaned eller to, da ville De modtage
Tak og stor Løn af mange Damaer.

Geske. Onsdag den 1665 laeds paa Geske Sagen Hen-
ning Henssen Schmidt, der ogsaa var Medicer af det he-
delige Geskegodt. Søndag den 1665 er Brogholm paa Geske-
gaard opført saaledes. Heste 10, Stjerner. Høst 99. Se.
Høst 80 Se., Vin 10 Se., +

Gjernmænd. Den 1608 den 5te Februar faldt et stort Sværd
i Tager over Geske Gods. Livbren paa Kronens Gaard
Gjernmænd i Vostens Sogn i Kornsul, hvilket Gaard har
allerede for heve faaet Navn paa af Sævent Bøt.

Eruejs Sæug. Om Eruejs Sæug paa Stat, hedder det ved
den 1618, at Peter Døe fik Bevilning igjennem at mæde

brægt en Lægg i Bergens Lov, Ervigs Lægg Ruldet,
imod at betale derlig 10 R. d. til Kronen.

Bolsuex i Romdub. Aar 1611 fød Lucretia Nilssen
Porskræver i Romdub, Livsbrev pæen Bolsuex af
Kongen.

Pylte. Aar 1611 fød Knud Jenssen Livsbrev af Kon-
gen pæen Pyltegaard i Veslæs i Romdub, som han tid-
ligere havde fortet af Sten Bilde

Thor eller Thæes i Vatne Lægg. Folge en Matricul
pæen Aar 1667 hedder det, at Thomas har forbedret Gaarden
Korbrevig pæen Aar 1661. Thomas var Ambidom und for
Vatne Kirke ved Aar 1671, da hans Sader Sider trak sig
tillage af eldes Dorn. Knud Hoffensen Thor fød 1710, 100²/₂
Aar gammel. Lonsmeester Ole Andersen Thor boede i Korbrevig til
fæd Dødt 1723, 84 Aar gammel. Efter ham boede Lonsmeester Pehr
Støpfer Gjæng i Korbrevig. Han var først gift Aar 1718 med
en Enke Else Old. Andegang Aar 1721 med Marie Hansdatter
Mølberg og 3de Gang Aar 1740 med Anne Rask Skølsdatter en Dø-
* pæen Nordland, og pæen dette Ægteskab var Pinner etcel Rask *
en Raskle Aar forekommet som enstillet Lonsmeester i
Vatne omkring Aar 1770, og hans Søn var Christopher Rask,
som ogsaa i mange Aar boede i Korbrevig, og af hans Børn Co-
ver nogle endnu.

Kirkebygg. ex næfot Siden en alffles skovlæs Gaard i Mo-
en Lægg, da der inde Gaarden Enemærket Rasket findes de

nødvendige Brændsel, af Løv og Eichenhøi. At Gaarden i Tor-
liden ei har været paa fuld paa 100, ja endog 120 Rind,
bevist med Hoved, at paa Gaarden staa endnu en gammel Rind-
stue hved Sommer skal være huggit ind i Tiden inden Gaarden
Omverket, og et Stokke i Stuen ~~der~~^{hvis} bærer, at vægget Vægge
i Stuen er sømmelig hvid, og der dog ikke mere en 5 Stokke i Hvide.
Stuen har oprindelig været en Aastue med et lille Lend Væ-
die paa en af Langvægge og Jorden, og som nu er yderligere, idet
Stuen for mere end 200 Aar siden har modtaget adskillige Forandr-
inger. Den skattekort paa 1664 hedder det "Storhøi med 2 Op-
sigtere, her paa 100 Rind, og avles 32½ Tind Korn".

Vicelagget over Opsættet i fjerde Søndmøre, og særskilt
vis indolste Vicelag paa Søndmøre, endskjøndt jeg ei har set
hvilket Aar den indvante Vicelag anlagt, Kien set jeg, at dog den
Andreas Hansen og Høller tilhører Søndmøren i Vandslev og An-
ders Nielsen ved Buer paa Skageret Aar 1693 den 22 Mai, at Vicelag
over Opsættet skulle indlægges i fjerde Søndmøre, og skal
begynde den 2 Jani. Hvor Mand, hedder det, skal medbringe en Hest
og en Pagar, og de Normerbaende bør fremmøde med Heste og P-
der, for at frembringe Sten paa Hjør, og hvor det er Poppel, da at
hjelpe hvor ind, og...

Ved Aar 1736 Jorde Handelsborger paa Søndmøre, og bærer paa Et-
stedt Borgundstadij Diderik Klob, der var beskikket som Vær-
ge for Anna Magrette Engel, som boede i Oberkirken i Skid-
land, over hendes Aar 382 Rind 20re, der var hendes Tilfælde efter

hendes Højskole, nemlig etnue Dorteaa Mindermand, En
Re efter Trost til Borgund Knud Knudsen Munn.

Aar 1834, Natter til den 16. November nedbrændte alle Høi-
sen for de 2. Offidens, nemlig Peter Knudsen og etnue Larsen,
pene Gaarden Ringstad i Thund Hovedsøen pene Søndmør.
Torvden ad de mesten sin hele Indbo, indbrændte ogsaa den ene
Hustru og Datter.

Aar 1818, 1819, Drøngen Peter Mikkel Baade, Søn af
Christopher Vinding Baade, der ogsaa var en Søn af Trost
P. D. Baade i Borgund. Den afvære P. M. Baade var født
i Kopsen pene Stolesund Aar 1803 den 28. Marts, hvor Faderen da
baade som Handelsbørge, men var senere i den Krigs anset
som Tollegrafid i Norkuden af Stavanger Bjg.

Peter Christiaan Lindberg, en Søn af den oftere i mine Folke-
bogen omtalte Søn af Volkomand Christen Lindberg, var en
høieste god og dygtig Person. Han var født pene Gaarden
Kend i Samfjorden i Vætn Aar 1768, og fra Aar 1797 for
han et omflakkende Lev, og havde han i den for Aptskele flere
Børn, med forskjellige Hæderstimer som han i Solskub med
gjennemstræppede Bjgderne. Aar 1815 frønsted han for
Lagnebestyrrelsen i Borgund, med alle fra Trost Baades
penelegid af Lages Landmark, med Afvisning til Amtet om at
pene be og opholde sig i Borgund Hovedsøen, og da at være sig

ved Arbeid i Kopper og Jern. Han siger at han har været
infirm i Borgens Herre, og der senere optrædt med Tigen
Valborg Andersdatter, havde siden gjort Rejsen hertil og her i andre
Tidlegjeld, fortil i B. Hovedsagen, hvor han tror at han har Hjeme
stærket. Han havde faaet Lov til at ligen hore en Mand i
Greenside i Borgens Lige, naar han bare fik Lov til af Sagen
bestgjelper, men denne fandt Betræktigt at modtage ham med Lov
og 4 w i for sig selv Børn. For lodagtigt. Lovet kom han under til
Juli et år 1817 i September, og hvor han da for Retten tilstod,
at han forinden flere Børn, nu tilføjet med en ^(Bente) Martha Saks-
datter havde faaet Tillægsen en Søn og en Datter, men oppe for,
at have faaet Børn inden for Afskæde med andre Tænkemænd.
Følede med en Søn Martha Abrahamsdatter et år 1797 en Søn
Carl. Ligesaa med samme Tige et år 1798 en Søn Magnus, der
var født paa Gaarden Hornbærseth i Volden. Ligesaa med sam-
me Tige et år 1803, en Søn Christen født i Vov Hovedsagen.
Ligesaa med den samme Tige en Søn Peter født i Hern et år 1804.
Ligesaa med den samme ^{Tige} en Søn Carl, født i Alkerø 1806.
Ligesaa med den samme en Tige Vålberg, født i Rørn et år 1808
Ligesaa med den samme en Søn Abraham, født i Hareide et år 1811.
Et år 1812 blev bemeldt Sagen Martha Abrahamsdatter i Barselbyg,
efter at han havde født ham et Løst Børn. Forinden forsvandt
Beretningen i Læderens Udsælgthed, for man oppe af Sagens

Brev til den iøvstestående Forstskriver Hr Hansen, at
den bemeldte Peter Christen Lørdberg befinder, at have 2^{de}
Gange gjort sig skyldig i Lov, skulde Pagen med ham fore-
tager paa Thinget i Marts Maaned 1819. og paa:

Aar 1692 den 22de Febr. opsatte Forstskriveren i Søndmør
en Jævel Mathiesen Obbeltoft en Arvelling Forestilling
til Kongen for samtlige Almene i Søndmør, at uagtet
at naar her er lagt den specubidne Hospitalløst, med 8 β:
for Mand i Fogderiet, har de dog ei Rækket paa indlagt no-
gen paa Person i Hospitalet i Bergen, med mindre han med-
bragte 36 Rindaler, hvilket den fattige Almue ikke havde
Rædd til. Man ser iøvrigt af bemeldte Forestilling, at der
i Søndmør, paa den noorte Tid / Aar 1692 / var over 40 spidst-
ske Personer, som var ude af Stand til at forsørge sig selv.
Thingsvidner blev optagne paa alle Kattething i Søndmør
den noorte Aar, for at paa Almene var, om de vilde betale
den rentende Hospitalløst, og alle Paver stemte over om der
at paa Kongen at de ikke fik indlagt nogen spidstsk Person,
med mindre at man medbragte hene 36 Rind., Rædd de ikke
blive nogen Tale om Lov. For Valle Skibredes Almue, og paa
den følgende Paver, fra Thinget paa Almue af Sider Brænstad.
Kener Jone. Pius Blindhem, Eysten Offerdal (Oerud)
Jens Væver og Ole Scholt. Leigutten m.

Lunglo. Gaarden Lunglo i Strands Hovedsogn, har udfæ-
rdt Thingsted for Dale Skibred i Det 16de og 17de Aarshundrede,
som jeg har fæd af gamle Skibbreve og andre Dokumenter.
Sib Thingstue benyttet i mange Aar, en stor Stolpe ved, et Stu-
be, der endnu staaer der paa Gaarden, og benyttes den nu til Skud-
værre og Horns Opbevaring. Saa en Vinduesrude i bemeldte Bod,
staaer skrevet Konge. "Højst: udbrist Fornæmmer af
Siammore, Hr. Christen Andreasen Möller, Anno 1721."
Ovennævnte Christen Möller var en Søn af den oftere imine
Bemærkning om Andrus Hanssen Möller Løjed over
Siammore fra Aar 1684 til 1693 gift med Anne Christens Datter
Kunder. Både Fader og Søn, bode i Gulterung, (Birkung)
i Borgund Hovedsogn
Saa en anden Vinduesrude i samme Stue paa bemeldte Lung-
lo, staaer skrevet "Volegthar og fornomme Hr. Nils
Clausen Valderhøj"
"Madam Susanne Valderhøj Anno 1721."
Ovennævnte Nils Clausen var en Søn af Claus Clausen,
paa Slingsen, der igjen var en Søn af Claus Nilsen Torsh-
garnerners Oppfader, som udfærdede paa bemeldte Slingsen,
omkring Aar 1686. Ovennævnte Nils Clausen bode først i
nogle Aar som Handelsbørger paa Havnstaden i Valder-
høj, hvort efter han opkøbte sig en bode senere som Leestue-
høved paa ovennævnte Gaard Lunglo, og hvort efter lod sig

og Aftrom som endnu bebor Quarten Langelø, og er hær den Nils
Langelø som år 1720 hvede bortlaent Tøp til Edl. Friks.
Datter Broghsøen Tøp i Gresten med Tøp i Quarten Gresten.
Han maa ikke endes for den Nils Langelø som år
1719 blev gift med Margarete Als Datter Helt, og som døde år
1724, 43 Aar gammel.

Nylig er jeg kommen i Besidelse af en gammel Kiemkron-
nikke, der omfatter Kongerne i Danmark, hvis Orden den
indenlands følger dog, dog ikke i alle Dele, især i de oldre Tider,
hvor den følger Quendstus. Både i Begyndelsen og i Slutningen
er mangler flere Blade, og flere en mere og mindre beskadiget, men
at de i beholdningen 54 Blade med god Tids Rar udfør for
et Fragment af en dansk Kiemkronnik. Den er især mærke-
lig ved, at den lader Kong Quend Tuskjøge bestemme Tjør-
grænser mellem Hueland og Sverige, i den angiver den svenske Kong
som kaldes Armeens Kiemne (nuværende Almuds) i det 6. Aar
siden hvor af Tiderne bestemte og fastsatte en Grænse, hvorom der
i Kronniken fortæller, se nedenfor.

Stof XII forskreffne mynige Mænd

De sette sig store Stene

Mellem Danmark og Sverige de stædt her end
Til ewige Tidene mere.

I Hættensjö sette de den første sten,

I Darnelss den anden monn.

Den tredie Ruller mund Skindsten,
I vord-nop staar land fiere,
Den fernte sten eff sotter vaer,
Hunnen lodow Hiindsten Rulle.
Den fietten millem Bleginge vø Norge staar,
Til land skel gaat mit alle.
Kongen eff Norge han vaar vø det,
Du do dit land skel sette,
Fordi han ~~han~~ Land leage der vø det,
Thi giordis til vden trette.
Dunneholm skiffate wdu dele tre,
For head leu faw der til munde.
Der finge wi hvar vore en til eff to,
Hvar til sit gaff vø lande.
Du wi kaffu der faw skiffe vø molt,
Met vø endret vø Glev.
Kongen eff Norge mit bispe holt,
O Pieregei Konge i mit fied.
Du neffne eff Dunneholmen i
Aff Stoffne fund vø v Blimerea,
Aff Blimerea vø v Stotles summeland,
Aff Stotles i Flekbeie i fund vø der firra,
Aff Land vø v Almuarbrin vø v Dynprant.

Aff Adersøen og Dessemmelund.

De ind i Compten Huse,

Aff Compten og ind i Ormænds skov,

Aff Ormænds skov og i Træmose.

Aff Træmose i Skovene med samme lov,
De færd i Røvels mose.

Der skilles Sammen og Iverige at,
Efter den Contract udi gjort.

End gjort udi at trætte og hed,

Skulde og i fremtid vore, og vi:

Om at sejer til Kong Magnus, Olf den Helliges Søn Død i Dan-
mark, følger Krønikkens Sæde og Iveris lagesons Beretning, idet
den ledes Hoved, hvor paa Magnus ved, blev ved en Hare for spring
op i Nørheden, og Kongen faldt af, og stødte sig Hoved, og paa:
Sættelbladet og paa borte, som man i bestemmer hoved der Mogen

er trykt. Fragmentet ophindes ved Kong Valdemar Død. 1354.
Ved et Brev, har det vore fra den Krønike, at Jens Leuicityen
Volf har Beretningen i sin Norrige illustrata Sag 131 og 132 om
de 3 nordiske Konger Sammenkomst paa Danholmen i Tor-
ningen af 11te århundrede, naar han siger Den led Iver
Otto (Teeskjeg), som udi en højlofflig Konging offret Denmark
og Norrige, og Amund Kemne den 11te Christen Konge udi
Iverig, haffver holdit Steffne og Møde paa Danholmen,
som Christianis Tid begynder, da er Danholmen skiftet

i de Trede Konges, som der tilforn haffver sköt ochol-
det Steffne sammen, at de alle 3. haffver sidet ved et Bord tilsam-
men, og en heder paa sin egen Grund, og der de fra den Tid opstod,
der er Kongen af Danmark stigit til sin Hest, vidersejdes han-
nen der ore, for sin store Maat og Vælde, at Kongen af Norge
haffver hans Hest holdt ved Tømmen eller Bifflet, og Kongen
af Sverige holdt Stib og Gæle eller ysteris, og stod der huer aff dem
paa sin Konges egen Grund. - Denne Amund Hemme, som der
effter i de trette med Kong Knud (den gamle og Kong Rikhs) Son-
ner i Danmark, fordi at han indfalt i Kaan, men Honning
Knud dog imod hannem med sin Konges Hest, og slug
og nedlagde Kong Amund ved en Bro, som Rikhs Stange pøle,
dermed bleff Honning Knud en vilig Hæren og i Begreb
Konges offerer Sverige; tilforn haffte han slagt Honning
Oluff af Norge. Hvos fra den Volf har Beretningen
om Kong Knuds Kamp med Amund Hemme ved Broen
Stangspøle er ikke godt at sige, da hvorken den omtale i den
Kronike, eller nogen anden Dansk Historiskriker omtaler et
deltæg mellem Kong Knud og Amund Hemme ved Broen
Stangspøle, men allere at de huedt Ufaa sammen.

Der er ikke fried for, at man i Jordsmon. Dalegildet troffer
paa Solt, som endnu kan mindes sig og promsig nogle af de for-
dem Rikhs, Meniges Ceremonier, der og Overtr. Da der et al

Santhelighed for, at sandt om gamle Formuler, først vil
i de blinde Almuen. Samfundet, og selv jeg det høiest for.
nødent at bevare hvad det er, og sandt, for det er en
enkel Arrogant, der afgiver et høitligt Brev som de gamle Br.
Over og Undermander. Allende for, her jeg i mine Oplægninger med.
læge Et og andet, i den antagende Betning og som var som Vi at her.
Dø, eller som i Formuler, og nedaf for skal jeg tillade mig at opføre
et par gamle Formuler.

Nu er man vilde gøre uat for Sauer / Døjska / som under Men-
nesker kan have påført Et, da kan man en Nødsfald Sald, holdt
det i Nøds og spjethede udført der, medens han forudsagt fol-
gende Løsing. Jesus ned over den brude Br., der måtte han en
Sauermand og en Sauerkrone, Sauer vil du her? sagde
Jesus, Gid til Bellehem, sagde Dø, og der var den Br. og
brude Br., for der, sagde Jesus, skal Dø skel og brude
der, gennem Hjertet der og Nøds der og Grønt der. "I Sattel,
der nu måtte herstille i 3 Dage, skulle man spjethede en Gang hvor
Morgen med faste og Spjeth, og nu var Saueret fordygt, og den
Sauer, måtte spjethede det som tørt Br., og Alidillet var
i seilbart.

Nod Men og Løfløst, som En Rinde have påført deraf, at
Nogen af Guds Råde, Alidspjeth / Sauer / Rinde have påført
den Alidspjeth, plejede man at betragte og nu den Br. som,
ned af forudsagt følgende Løsing. "Sauer og Citer, læge

om en skand, so sprakte Klæde for ^{Viden} Viden fæst. Og me paa
so skul skovende gaa. Nu muatte man spigte 3 Gaenge i en Næ
Tid, og det med fastende Sjæl, idet man hørte Gengsagt "Svi, Svi, Svi".
Blændt vor Forspøns Lystighed og Tidspøns, brægte man
forskellige Damp og Læg, hvorblev isor ontuler en af de
Lærdes Gæstingsdamp. Mødelig Damp som dog nu Rind. Rindes og
erindres af enkelte gamle Folk. Denne Damp "Mødelig" indførte
af to Forspøns, som oftest af en Mand og en Kvinde, idet at Manden selv
fransgjede en Sang, Mødelig, naar han havde taget, Sted med paa
Gulvet, stod han opreist paa sin høire Fod, medens han med den venstre
Fod trækkede Takt for hvide Ord fra fransgjede af Sangen. Den Mødelig
dampede, og Kvinden, lod ham, ved Sangens første Akt, gaa rundt om
sig, idet han holdt i hendes venstre Huand, fældes, at naar han slap
Denne med sin høire, tog han den igjen i samme Gieblik med sin ^{venstre} ~~høire~~ Huand,
og muatte Kvinden gaa mod Solens Gang, idet Manden Sang. Gieblik
god Avdel, som ellad, een her & C, een Takt for fineste Læg.
For Rønsen Læg & d leikemod De, i Læg, For Røns en
Dams C & Dampmod, De, fra Avdelia te Lægmod Dagen.
Ved at have fransgjat isfiste Ord, Dagen, sagde de Dampmod vee
Lægkkelig hiehand i Sang, og fækk i Rind, hie Gulvet rundt,
idet Manden Sang den anden og fiste Akt af Sangen fældes.
Ola min, Røns for stiv De so leangt iit paa Avdel, C &
no leie so laggj paa De en stonde pænt, som gæstet 3 Gang
fter hiehand, medens de Dampmod skulde gaa rundt.
Nægt liggende er en Dams, Vike - Vike Kulv, som er i Brag

fræu Island, ifølge Olufsen's Reise 1. Del Pag 351. og som
sandfærlig er overbragt fra Nordlandet Norge, i Landnum.
Liden. -

I Aaret 1779 forekommer en Hønge Stenunge og
Pagsigninger hos Almuen i Søndmør for noget Udsolning.
Børn, som Høngen i Danmark skal have tilskudd Almuen
i Søndmør, seer sig, imod, at der var givet Høsten med
Belalinger. Men for af de forhændte Dokumenter, der
omtaler den Sag, at Dornvænen maa have været leveret for Star
1767, af Leveandøren Ole Tidspen i Høningdal. Her af Almuen
seer som hovedmodtager Horn, sagde, at de havde belalt samme til
Tager Ole Alsing, og Her sagde at have modtaget Horn, med et af
36 Mænd, som hovedmodtager Horn var døde, og hvorefter Indtægt
af fiske til at lade Høsten med. Tager var som seer hørt Thing
i Søndmør Aar 1779, og Udsaldet Høsten jeg ikke. Tidspen
Aar 1779, var ifølge Tager Dornvæns Indtægt til Almuen, efter
de foregående Aar, angik den godt hovedarbeiden angik, seer at
der er at besigt til, at Dødkornet er vil med seer til Høsten
fiske, men at Fiskeriet var seer flot, som nogen Runder minder.
Aar 1776 i September fødte Tager Mette Seefeld. Høsten
i Vindelvans Høsten 2de Dødfiske Trillingen, og som Børn
fiske navngav hun Børnen Christopher Seefeld, hvilket be-
gav, ifølge Hjemttingsdom af 13de Januar 1774, havde set Liv for
brude, og fødte de til Bergen den 8de April samme Aar, hvor Dorn =

af 24 Skilling forn møstager af Tønden, af 19 Rd. 42 Skilling blev
leveret Løsmænd Christopher Gjeringes Esker Mørbænk.

Som Tilleg til mine Optegnelser om Quaden Torgin i Bor-
gaard, kan jeg tilføie, at der 16 84 eiedes Torgin af Major
von Arnov.

I mine Forsøg til en søndmors Personhistorie, siger der Pag. 6, at
— sked sin Hustru, hvis Navn jeg ikke kjender, fik 2 Søn-
der. Af disse beboede en Tøndergaard, en paa Gaarden Hjel-
me v. f. v. I sin fædelskante Søn Ommeus Søn, der levede paa bebo-
te Gaard Hjelme, med allemindst 3de Led, udførte Storhønsmand
Arne Grønningsother, Søn til Storhønsmand og forhennevende
Kirkesanger i Nordsøen Elias Grønningsother, som end nu lever.
Sønslede han Søn Hjørund under for Stamfader for nordre
Søndmør mest Janned. Kloster, faa som Fleuthe, Porth, Giske-
Søgaard og Grønningsother Atten.

Der 1778 maatte en Oleus Cornelius fra i Alesand betale
3 Rd. 2de 4 Skilling i Bøder til Bekend Hospital, for at
han havde haft for tidlig Familie med sin Hustru.

J. Gjering

J. Gjering